

Rola zabawy w rozwoju dziecka

„Zabawa w życiu dziecka nie spełnia jakiejś jednej określonej, zamkniętej izolowanej funkcji... Zabawa jest dla dziecka i myśleniem, twórczością i realizmem, fantazją i odpoczynkiem, źródłem radości. Zabawa daje dziecku tę pełnię życia, której ono potrzebuje.”

(E. A. Arkin)

Dzieciństwo to bardzo ważny okres rozwojowy w życiu człowieka. Niezwykle ważne znaczenie w rozwoju każdego dziecka spełnia zaś zabawa jako podstawowa forma aktywności. Początkowo dziecko bawi się manipulując własnym ciałem, później przedmiotami, następnie potrafi budować obrazy, scenografie np. do zabawy w dom. Dziecko stopniowo od zabawy samotnej (trzylatek) przechodzi do interakcji z innymi rówieśnikami (dzieci starsze).

Zabawa, której towarzyszy uczucie radości, jest celem samym w sobie – swobodna aktywność dziecięca. Zaspokaja ona różnorodne potrzeby tak ważne w procesie rozwoju. Dziecko podczas zabawy jest spontaniczne, nie obciążone koniecznością samokontroli, jak np. w czasie zajęć organizowanych. W kontekście tak rozumianej zabawy nauczyciel, prowadząc obserwacje zabaw dziecięcych, ma duże możliwości poznania swoich wychowanków. Rozwój umysłowy dziecka jest bowiem ściśle związany z całokształtem jego działalności, której główną formą w wieku przedszkolnym jest zabawa. Poprzez zabawę można poznać nie tylko zakres wiadomości dziecka o świecie, otoczeniu i stosunkach, jakie w nim panują, ale także i wzajemne stosunki między dzieckiem a dorosłymi, postawy rodziców i innych dzieci do niego. Wychowawca może wnioskować o świecie wewnętrznych przeżyć dziecka, o jego ewentualnych trudnościach i konfliktach na podstawie jego zachowania podczas zabaw.

Zabawa dzieci w wieku przedszkolnym jest specyficznym sposobem zdobywania wiedzy o otoczeniu, przejmowania od ludzi zwyczajów społecznego zachowania, gromadzenia doświadczeń, poszukiwania środków wyrazu dla przeżyć i doznań. Jest zajęciem podejmowanym przez dziecko z zainteresowania, osobiście odczuwanej potrzeby i dlatego angażuje ono w nią swoją energię, pomysłowość i inicjatywę. Znaczącą rolę w

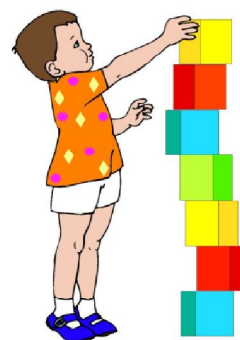
zabawie odgrywa zabawka. Dostęp do nich ma niewątpliwy wpływ na jakość i formę zabawy.

Zabawy dziecięce są niezwykle różnorodne pod względem treści, jak i stopnia złożoności. P. A. Rudnik dzieli zabawy na następujące

rodzaje:

- konstrukcyjne – kierujące aktywność

dziecka ku tworzeniu czegoś; rozwijają funkcje poznawcze, badawcze, naśladownictwo, twórczość dziecka.

- twórcze albo tematyczne – bawienie się w coś lub kogoś; przyczyniają się do poznania ról społecznych. Dzieci uczą się dostosowania do określonych norm, reguł postępowania, poczucia odpowiedzialności, życzliwości, niesienia pomocy

innym.

- ruchowe – kształcące zręczność, szybkość, zwinność i orientację, reagowanie na sygnały;

- dydaktyczne, zwane też grami dydaktycznymi – rozwijające zdolności percepcyjne, koncentrację uwagi i pamięć, myślenie i rozumowanie, wzbogacające zasób słownictwa i pojęć.

Zabawa w życiu dziecka ma zatem ogromny wpływ na jego funkcjonowanie, rozwój procesów poznawczych (spostrzeganie, pamięć, uwagę, myślenie, wyobraźnię). Dzięki niej dziecko w sposób dla siebie przyjemny może nabyć niezbędne kompetencje do lepszego funkcjonowania w życiu. Pozwala ona dziecku realizować swoje plany i ukazać swoją osobę innym, pozwala poznać świat i go zrozumieć.

Pamiętajmy zatem, że główną formą działalności dziecka przedszkolnego jest zabawa i ważnym zadaniem dla nas wszystkich jest stwarzanie jak najlepszych jej warunków, organizowanie takich sytuacji, które sprzyjałyby zabawie, zachęcały do podejmowania

różnorodnych zabaw rozwijających je wszechstronnie. Dzieciom jak i rodzicom nieocenioną wartość ma zabawa wspólna. Dzieciom - ponieważ wspomaga ich rozwój, rodzicom - ponieważ dostarcza wielu informacji na temat dziecka. Rodzice powinni bawić się z dzieckiem od pierwszych tygodni jego życia. Kontakt przez zabawę, obok pieszczot, uśmiechania się, całowania, rozmawiania jest tym rodzajem interakcji, który stymuluje rozwój poznawczy, emocjonalny i społeczny dziecka, a tym samym sprzyja jego prawidłowemu rozwojowi biologicznemu. Aby zabawa mogła istotnie przyczynić się do rozwoju dziecka, nie wystarczy samo udostępnianie zabawek, jest potrzebna obecność rodziców w zabawie. Zabawa wzmacnia więź pomiędzy rodzicami a dzieckiem. Wygospodarowany przez rodziców czas na zabawę z dzieckiem to czas przygotowania małego człowieka do dorosłego życia.

*opracowanie:
mgr Izabela Organek*

Literatura:

Dyner J. W., *Zabawy tematyczne dzieci w domu i w przedszkolu*, Warszawa 1983.

Elkonin D.B., *Psychologia zabawy*, Warszawa 1984.

Okoń W., *O zabawach dzieci*, Warszawa 1950.

Okoń W., *Zabawa a rzeczywistość*, Warszawa 1995.

Nerło M., *Czemu służy zabawa?*, „Edukacja i Dialog” nr 10 (143), grudzień 2002.

źródło obrazów: przeglądarka internetowa *Grafika Google*